

Concert 175è aniversari

3 d'abril de 2022, a les 18h

CONCERT *Temporada 2021-2022*

Liceu
Opera
Barcelona

Programa

Primera part

Giuseppe Verdi (1813 – 1901)

Macbeth (acte II)

Segona part

Gaetano Donizetti (1797 – 1848)

Lucia di Lammermoor

(acte III, escena de la bogeria)

Tercera part

Giacomo Puccini (1858 – 1924)

Turandot (acte II, quadre 2)

Durada total aproximada: **2 h i 50 min**

Primera part: **35 min**

Pausa: **20 min**

Segona part: **45 min**

Pausa: **35 min**

Tercera part: **35 min**

Amb el patrocini

Amb la col·laboració

175

Liceu
Opera
Barcelona

Fitxa artística

Sondra Radvanovsky

Lady Macbeth (*Macbeth*)

Turandot (*Turandot*)

Lisette Oropesa

Lucia (*Lucia di Lammermoor*)

Ludovic Tézier

Macbeth (*Macbeth*)

Enrico (*Lucia di Lammermoor*)

Michael Fabiano

Calaf (*Turandot*)

Giacomo Prestia

Banquo (*Macbeth*)

Airam Hernández

Macduff (*Macbeth*)

Edgardo (*Lucia di Lammermoor*)

Manuel Fuentes

Raimondo (*Lucia di Lammermoor*)

Marta Mathéu

Dama de Lady Macbeth (*Macbeth*)

Liù (*Turandot*)

Manel Esteve

Sicari (*Macbeth*)

Mandarí (*Turandot*)

Raúl Giménez

Emperador Altoum (*Turandot*)

Proposta escènica

Valentina Carrasco

Espai escènic

Carles Berga

Il·luminació

Peter Van Praet

Cor del Gran Teatre del Liceu

(Pablo Assante, director)

**Orquestra Simfònica
del Gran Teatre del Liceu**

Marco Armiliato, director

175

Liceu
Opera
Barcelona

ÓPERA: UN GÉNERO PARA DAR SENTIDO AL MUNDO

“El arte es, en realidad, el mundo una vez más”, Theodor Adorno (1903-1969).

El 4 d'abril del 1847, Diumenge de Pasqua de Resurrecció, el teatre obria les portes amb olor de nou: segur que hi havia corredisses i nervis per acollir els primers espectadors. El programa incloïa una simfonia de Joan Melcior Gomis, el drama *Don Fernando el de Antequera* de Ventura de la Vega, una dansa titulada *Rondeña* de Josep Jurch i coreografia de Joan Camprubí, i una cantata en italià de Joan Cortada amb música de Marià Obiols titulada *Il regio imene*. L'òpera arribava uns dies més tard, el 17 d'abril, amb *Anna Bolena* de Donizetti. El nou teatre comptava amb l'aforament més gran d'Europa, amb una capacitat per a 3.500 espectadors, i l'escenari disposava de les instal·lacions i la tecnologia més modernes d'aquell moment. Avui seieu al tercer teatre (en la seva segona ubicació). Des d'aquell primer dia, el Liceu mai ha deixat d'il·luminar el seu públic.

El 1847 va ser l'any en què a Europa s'estrenava el *Macbeth* de Verdi i la *Martha* de Flotow, i durant aquella dècada Wagner va escriure *Der fliegende Holländer* (*L'holandès errant*), *Tannhäuser* i *Lohengrin*. Amb la ingenuïtat d'aquells que somnien, no van imaginar que aquest teatre seria degà de la Península, i que estre-

naria els títols més estimats del repertori: des del bel canto (Rossini, Donizetti, Bellini) fins a Verdi, passant per Wagner.

La celebració d'efemèrides, com el 175è aniversari de la fundació del Gran Teatre del Liceu, representa una oportunitat de caire simbòlic per celebrar les pàgines artístiques més destacades, però alhora per reflexionar sobre el futur d'una institució de referència que ha sobreviscut a tot tipus d'esdeveniments (dues guerres mundials, una guerra civil, una bomba, dos incendis, pandèmies...).

Si Europa és el museu del món i la Mediterrània, el bressol del teatre (a Grècia) i de l'òpera (a Itàlia), necessitem ser audaços per vitaminar aquest gènere que neix a la Florència del 1600. L'òpera en les darreres dècades mostra alguns senyals preocupants de decadència i el seu model ha de ser novament debatut. El repertori no evoluciona, les estrenes són marginals i el públic es redueix. En la història de la humanitat, l'òpera només representa els darrers 400 anys i, per tant, no la podem considerar quelcom fixat, tancat i hermètic.

Cal una nova dinàmica per fer de l'òpera un art viu que cerqui el sublim amb un projecte sòlid, ple de creativitat i una dosi d'humanisme.

Així, el Gran Teatre del Liceu aspira a ser un espai de reflexió sobre el paper de l'art a la societat, el paper de l'òpera avui i el paper de l'art dins de l'òpera. Té, per tant, una vocació que va més enllà del mateix gènere. Amb el vehicle de l'òpera (però no només amb això), el Liceu aspira a ser un centre de les arts i el pensament amb capacitat per transformar les persones. D'altra banda, un teatre d'òpera no és un museu condemnat a una repetició infinita.

Tal com va anunciar Zygmunt Bauman, vivim en una societat líquida, en què les certeses s'han esvaït i s'ha trencat amb institucions fixades. En el passat, la vida estava dissenyada específicament per tal que cada persona seguís uns patrons prèviament establerts. Avui les persones han abandonat aquests patrons i cadascú crea el seu propi motllo. Així doncs, tot es basa en l'individualisme, i és aquí quan entra la inestabilitat: tot canvia i caduca. El nostre temps es defineix per l'economia de gestos; som la societat del clic, del clip, del flaix i del visionat de vídeos al doble de velocitat, en un entorn on les sèries de Netflix o HBO vampiritzen els nostres desitjos de consum. L'òpera s'ha d'actualitzar i esdevenir necessària per a una base més àmplia. Necessitem l'òpera, entesa com l'art

d'imaginar, en un espai en metamorfosi permanent.

L'ancoratge en un ric passat podria esdevenir un miratge perillós del qual només en resultessin gestos de vanitat i autocomplaença. La tradició ha de ser consellera i també la força per construir sobre un passat que reservi (si és possible) encara millors pàgines per al futur i que cada generació, amb la necessitat de referents, validi el seu propi cànon.

Així, un espectacle només transcendirà si és capaç d'explicar alguna cosa d'avui per a la gent d'avui, abandonant la continuïtat, la idea de refer i el concepte de reproduir automàticament. Reinventar vol dir crear un lloc d'encontre entre els diversos models d'expressió, amb noves dramaturgies, mixtures de tradicions i noves maneres de difusió. Si l'òpera té una oportunitat és perquè ha de parlar de les preocupacions de la nostra societat:

les diferents formes d'estimar, els límits i les fronteres en la lliure circulació de persones, l'abús de poder, els cossos normatius, la degradació del planeta, la intel·ligència artificial, el reconeixement a la gent gran... són reptes que també representen els nous temes que ha de recollir en l'òpera. L'òpera és, doncs, l'art que dona sentit al món.

Amb Salvador Alemany, Valentí Oviedo, Josep Pons, Àlex Ollé i la resta de l'equip del Teatre us proposem un viatge amb actitud creativa, però amb respecte per la tradició, que cerca una personalitat pròpia que faci diferent el Liceu en relació amb qualsevol altre teatre del món. Som a Barcelona, a Catalunya i a la Mediterrània.

Volem convèncer el públic amb un audaç i sòlid programa educatiu, social i artístic. Aquest públic que ja no és un sol públic, sinó una diversitat de públics; tants com 2.300 públics cada nit (que són el nombre de butaques a la sala). Només situant-nos amb una actitud de mediació, intercanvi i cocreació arribarem a connectar amb les persones i els nous públics.

L'òpera és més que mai una forma d'art polític i ètic en els seus límits; no sempre podem separar l'art de l'escàndol. Acceptant que requereix un esforç intel·lectual i que és d'una bellesa efímera, necessitem vincular-la al present i a uns muntatges poderosament atractius. L'òpera no pot predir el futur, però sí que pot

avisar de les seves conseqüències i esdevenir un manual per a la vida.

Considerant els artistes que han fet gran aquesta institució, deixeu-me que en faci un petit llistat: des de la veu del gran Enrico Caruso fins a Montserrat Caballé, passant per Josep Carreras, Jaume Aragall, Victòria de los Ángeles, Luciano Pavarotti, Maria Callas, Plácido Domingo, Renata Tebaldi, Mario del Monaco, Joan Pons, Eva Marton, Edita Gruberová, Franco Corelli, Alfredo Kraus, Renato Bruson, Francesc Viñas, Julián Gayarre, Titta Ruffo, Fiódor Xaliapin, Sondra Radvanovsky, Joan Sutherland, Javier Camarena, Josep Palet, Ielena Obraztsova, Miguel Fleta, Piero Cappuccilli, Carlo Bergonzi, Ettore Bastianini, Lauritz Melchior, Piotr Beczała, Giulietta Simionato, Maria Barrientos, Conchita Supervía, Elisabeth Schwarzkopf, Carlos Álvarez, Kirsten Flagstad, Sherrill Milnes, Giuseppe di Stefano, Magda Olivero, Birgit Nilsson, Fiorenza Cossotto, Grace Bumbry, Renata Scotto, Leyla Gencer, Mirella Freni,

Ghena Dimitrova, Leonie Rysanek, Hans Hotter, Marilyn Horne, Jonas Kaufmann, Juan Diego Flórez, Wolfgang Windgassen, Dolora Zajick, Lisette Oropesa, Ludovic Tézier, Dmitri Hvorostovsky, Nadine Sierra, Manuel Ausensi, Vicenç Sardinero, Boris Christoff; però també directors musicals com Richard Strauss, Arturo Toscanini, Gabriel Fauré, Ígor Stravinsky, Alexander von Zemlinsky, Manuel de Falla, Clemens Krauss, Ottorino Respighi, Alexandre Glazunov, Pau Casals, Eugene Ormandy, William Steinberg, Karl Böhm, Herbert von Karajan, Georg Solti, Daniel Barenboim, Lorin Maazel, Gustavo Dudamel, Marc Minkowski, William Christie, René Jacobs o Josep Pons. En el capítol dels directors d'escena, hem vist muntatges inoblidables a càrrec de Josep Mestres Cabanes, Otto Schenk, Giancarlo del Monaco, Jonathan Miller, Jean-Pierre Ponnelle, Gilbert Deflo, Graham Vick, Michael Hampe, Harry Kupfer, Willy Decker, Robert Carsen, Patrice Chéreau, Calixto Bieito, Àlex Ollé, Núria Espert o Lluís Pasqual, entre d'altres.

La gala que avui us oferim és un missatge d'amor en una ampolla de vidre que deixem a la vora del mar perquè algú el reculli: tres actes contundents (*Macbeth*, *Lucia di Lammermoor* i *Turandot*) presentats en una proposta escènica a càrrec de Valentina Carrasco, i que compta amb algunes de les veus més estimades de

l'actualitat vinculades al Teatre: Sondra Radvanovsky, Lisette Oropesa o Ludovic Tézier, entre d'altres. Una vetllada ambiciosa que és la promesa de continuar il·lusionant el públic del present i del futur, sense traïr la nostra essència.

L'òpera: un meravellós món que conjuga moltes disciplines artístiques, tradició i innovació, passions, drama i emoció; i el Liceu: un espai que vol vertebrar una identitat esdevenint una institució viva i experimental en contínua evolució. El Liceu es pregunta: què queda de la radicalitat del gènere? És, per tant, un projecte que qüestiona els seus límits i que vol sorprendre (entès com ho feien els antics grecs: sorprendre com a desig d'aprendre). El Liceu és una invitació a canviar el món des de nosaltres mateixos, a gaudir, a jugar, a pensar i a créixer!

“Amb l'òpera aprenem a observar la gent. A aprendre allò que no sé i a ser la persona que encara no soc”, Patrice Chéreau.

Víctor Garcia de Gomar

Director artístic
del Gran Teatre del Liceu

175

Liceu
Opera
Barcelona